

ЯРЦЕВ Денис Андрійович

слухач, Військово-юридичний інститут, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого (Україна, м. Харків);

ІВАЩЕНКО Сергій Миколайович

Військово-юридичний інститут, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого (Україна, м. Харків)

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ ТА ПІДГОТОВКА У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ

Актуальність даної теми зумовлена тим, що 24 лютого 2022 р. російська федерація розпочала повномасштабне вторгнення на територію України. Внаслідок чого, на всій території нашої держави був введений правовий режим воєнного стану. Даний режим є особливим правовим режимом та характеризується низкою заборон та обмежень, а також передбачає відповідний порядок підготовки майбутніх офіцерів Збройних сил України.

Аналіз основних сфер розвитку фізичної підготовки у Збройних силах України на період 2021-2025 років має передбачати огляд вимог та пріоритетів, встановлених у таких документах. По-перше, це Стратегія національної безпеки України. Даний документ містить загальні стратегічні цілі та завдання забезпечення національної безпеки, які можуть відобразити важливі аспекти фізичної підготовки у Збройних силах України. По-друге, це Стратегія воєнної безпеки (воєнна доктрина) та Стратегічний оборонний бюлетень України. Ці документи містять стратегічні орієнтири та завдання забезпечення обороноздатності країни, до яких можуть відноситися і вимоги до фізичної підготовки у Збройних силах України.

Крім того, Закон України «Про фізичну культуру і спорт» містить нормативні вимоги до фізичної підготовки [1]. По-третє, це вимоги Міністра оборони України викладені в Інструкції з фізичної підготовки в системі Міністерства оборони України, що затверджена наказом Міністерства оборони України від 05.08.2021 № 225, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 01.10.2021 за № 1289/36911 [6].

Слід відмітити, що досвід російсько-української війни та бойових дій в зоні АТО (ООС), наукові дослідження, тенденції відповідно до стандартів підготовки військових формувань НАТО та інші актуальні чинники є важливими при формуванні та вдосконаленні системи фізичної підготовки в Збройних силах України. Інтеграція технологій програмування фізичної підготовки військовослужбовців та урахування особливостей реабілітації поранених та травмованих військових в систему навчання та підготовки є важливими завданнями для підготовки майбутніх офіцерів Збройних сил України.

Наразі, розробка програм фізичної підготовки з урахуванням специфіки військової діяльності та потреб особового складу є кроком у напрямку підвищення ефективності тренувань та забезпечення готовності до виконання завдань. Врахування особливостей фізичного та психологічного стану поранених та травмованих військових в процесі їхньої реабілітації дозволить ефективніше

відновлювати їх функціональні можливості та відновлювати працездатність. Розробка нормативів фізичної підготовки, які враховують функціональні показники організму військовослужбовців, є важливою складовою для досягнення оптимального рівня готовності до виконання службових обов'язків.

Варто зазначити, що важливо проводити систематичний моніторинг фізичної підготовки та здоров'я військовослужбовців і вчасно вносити корективи до програми підготовки з урахуванням їхніх потреб і можливостей.

Загалом, інтеграція таких технологій дозволить покращити якість фізичної підготовки та реабілітації військовослужбовців, що сприятиме підвищенню їхньої бойової готовності та загального стану здоров'я.

Розвиток фізичної підготовки і спорту в Збройних силах України протягом 2016-2020 років був позначений важливими досягненнями та виявленням проблемних аспектів завдяки впровадженню Концепції розвитку фізичної підготовки і спорту. Виконання завдань цієї концепції визначило позитивні тенденції у підвищенні рівня фізичної підготовки та розвитку спортивного потенціалу в Збройних силах України, а також виявило проблемні питання, які потребують уваги та вирішення [3].

Нова Комплексна програма розвитку фізичної підготовки і спорту на період до 2025 року має враховувати ці досягнення та проблеми, і використовувати їх як базу для подальшого вдосконалення системи фізичної підготовки і спорту в Збройних силах України. Вона повинна бути розроблена з урахуванням висновків та рекомендацій фахівців у галузі фізичної підготовки і спорту, а також залучати експертів з Міністерства оборони України, Генерального штабу Збройних сил України, військових частин, академій та університетів, інших органів військового управління та навчальних закладів. Ця програма має визначити конкретні цілі, завдання, методи та засоби розвитку фізичної підготовки і спорту серед військовослужбовців, а також механізми їх впровадження та моніторингу. Такий підхід дозволить забезпечити систематичне покращення фізичного стану та підвищення ефективності бойової готовності військових підрозділів.

Напрями розвитку фізичної підготовки і спорту в Збройних силах України на найближчі п'ять років можна узагальнити наступним чином:

- нормативно-правове забезпечення, розробка і вдосконалення нормативно-правової бази, яка регулює функціонування системи фізичної підготовки і спорту в Збройних Силах України;

- управління та керівництво, розвиток ефективної системи управління та керівництва фізичною підготовкою і спортом, включаючи організацію роботи керівництва на різних рівнях;

- навчально-методичне забезпечення, розробка та впровадження сучасних методик та програм фізичної підготовки, а також підготовка відповідних кадрів;

- науково-дослідна робота, організація дослідницької діяльності з метою вивчення та вдосконалення методів і засобів фізичної підготовки та спорту для військовослужбовців.

- організація спортивної роботи, створення умов для активного ведення спортивної діяльності в армії та сприяння розвитку фізичної культури та спорту серед військовослужбовців.

- міжнародна діяльність, співпраця з міжнародними партнерами та участь у міжнародних змаганнях та проектах у галузі фізичної підготовки і спорту.

Передбачається, що вони складуть основу нової Комплексної програми розвитку фізичної підготовки і спорту у Збройних силах України на період до

2025 року, про яку було згадано вище. Перспективні питання розвитку фізичної підготовки частково вирішені у проекті нової Настанови з фізичної підготовки у Збройних Силах України. Це, насамперед, вдосконалення питань планування форм фізичної підготовки, змісту та системи перевірки й оцінювання військовослужбовців, підрозділів та військових частин [6].

Враховуючи зазначені напрями розвитку і вже здійснені заходи, нова Комплексна програма розвитку фізичної підготовки і спорту у Збройних силах України на період до 2025 року може стати важливим кроком у вдосконаленні системи фізичної підготовки та спорту в армії. Основні напрями, які можуть бути включені до цієї програми, включають наступні.

Планування і методика фізичної підготовки, а саме розробка сучасних методик планування та виконання фізичної підготовки, які враховують індивідуальні особливості військовослужбовців і відповідають сучасним вимогам.

Оцінка і контроль. Вдосконалення системи перевірки та оцінки фізичної підготовленості військовослужбовців, включаючи розробку нових критеріїв та методів оцінювання. Науково-дослідна діяльність, яка включає підтримка науково-дослідних проектів у галузі фізичної підготовки та спорту для пошуку нових ефективних методів та технологій [5]. Освітні програми і підготовка фахівців, подальше розвиток навчально-наукового інституту фізичної культури та спортивно-оздоровчих технологій для підготовки кваліфікованих кадрів.

Розвиток військово-прикладного спорту. Підтримка розвитку військово-прикладного спорту та сприяння співпраці з федераціями та іншими організаціями в цій галузі [4].

Таким чином, враховуючи ці напрями, можна очікувати подальше покращення системи фізичної підготовки та спорту в Збройних силах України, що сприятиме загальному підвищенню бойової готовності та ефективності.

Список джерел інформації

1. Закон України «Про фізичну культуру і спорт» в редакції від 01.01.2024 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12#Text>
2. Указ Президента України № 392/2020 Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 р. «Про Стратегію національної безпеки України», URL : <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037>
3. Доктрина підготовки Збройних Сил України, затверджена начальником Генерального штабу Збройних Сил України від 01.07.2020 № ВКП 7.00(03).01. URL : https://www.mil.gov.ua/content/standarts/doktryna_pyblick_spilk_20200919.pdf
4. Концепція розвитку фізичної підготовки і спорту у Збройних Силах України на період до 2020 р., затверджена наказом Міністерства оборони України від 13.05.2016 № 257. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0452322-22#Text>
5. Чепурний В.А. Вдосконалення методики навчання прийомів рукопашного бою у вищих військових навчальних закладах Збройних сил України. Фізична культура в університетській освіті: інновації, досвід та перспективи розвитку в умовах сучасності: матеріали всеукр. наук.-практ. конф., м. Дніпро, 11 трав. 2022 р. Київ, 2022. С. 164–167.
6. Інструкція з фізичної підготовки в системі Міністерства оборони України, що затверджена наказом Міністерства оборони України від 05.08.2021 № 225, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 01.10.2021 № 1289/36911. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1289-21#Text>